

Innst. O. nr. 40

(1999-2000)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i politiloven (den sentrale politiledelsen)

Ot.prp. nr. 7 (1999-2000)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Hovedinnholdet i proposisjonen

I proposisjonen foreslås opprettelsen av et politidirektorat underlagt Justisdepartementet, og delegasjon av oppgaver og funksjoner fra Justisdepartementets Politiavdeling til direktoratet.

Direktoratet skal ledes av en direktør som beskikkes på åremål. Direktøren gis politimyndighet, mens departementet bestemmer hvilke andre ledere og ansatte i Politidirektoratet som skal ha politimyndighet. Politidirektoratet vil ikke bli tillagt påtalemyndighet. Direktoratet vil bli etablert i Oslo med en bemanning på ca. 100-120 personer fra og med 1. januar 2001. Justisdepartementets Politiavdeling vil bli omorganisert og nedbemannet fra ca. 100 til 30-35 personer.

Politidirektoratets hovedoppgaver vil være etatsledelse, tilsynsfunksjoner, internasjonalt politisamarbeid, strategisk og operativ planlegging og koordinering, beredskap, lov- og forskriftsarbeid og behandling av klagesaker fra politidistriktene og særorganene. Politidistriktene, Grensekommisjonen og politiets særorganer, med unntak av Politiets overvåkingstjeneste (POT), skal i politifaglige og administrative spørsmål rapportere til Politidirektoratet. POT skal fortsatt rapportere til Justisdepartementet. Utrykningspolitiets organisasjon beholdes i hovedsak som i dag.

Proposisjonen er bl.a. en delvis oppfølging av forslagene i NOU 1999:10 «En bedre organisert politi- og lensmannsetat» (Politidistriksutvalget). Politidistriksutvalgets forslag vil bli fulgt opp videre i form av en melding til Stortinget høsten 2000 om politiets oppgaver, ressurser og om den regionale og distriktsvise organisering av etaten.

Utgangspunktet for reformen er et demokratisk og desentralt styrt politi, et hensiktsmessig ledelses- og organisasjonsapparat og en samordnet og god kriminalretning. En sentral del av reformarbeidet vil

være å avlaste Justisdepartementets Politiavdeling. Justisdepartementet er av den oppfatning at å fortsette som nå snarere vil svekke enn styrke den ønskede politiske styring og kontroll av etaten.

I proposisjonen kap. 7 gjennomgås de lovendringer som er nødvendige som følge av opprettelsen av Politidirektoratet.

Komiteens merknader

Komiteen er enig i at det opprettes et Politidirektorat (POD) underlagt Justisdepartementet. Komiteen mener en viktig begrunnelse for opprettelsen er behovet for bedre politifaglig styring av praktiske politioppgaver slik at tid frigjøres i departementet til bedre overordnet politisk styring, og derigjennom bedre muligheter for parlamentarisk kontroll. Den kritikk som har vært rettet mot politiet knyttet til måloppnåelse ved kriminalitetsbekjempelse, må møtes med konkrete forslag til endringer i så vel organisering som bevilgninger slik at resultater kan oppnås. Det er viktig at politiet får en ny og moderne organisasjonsform med en mer handlekraftig og effektiv sentralledelse. Komiteen ser at dagens kombinasjon av politiske vurderinger og politifaglige vurderinger i Justisdepartementets politiavdeling gir uklare signaler utad og forsinkede signaler til de operative ledd.

Komiteen viser til at organiseringen og oppgavefordelinger mht. politiets sentrale ledelse har vært gjenstand for en rekke utredninger og praktiske tiltak. Det har vært fokusert på klarere ansvarsforhold, utskillelse av faglige/administrative oppgaver og mer effektivt ledelsesapparat.

Politiavdelingen i departementet har flere ganger vært omorganisert, både i forhold til struktur og styringsform. Likevel er den nåværende organisasjonsform ikke godt nok tilpasset den samlede etats oppgaver og utfordringer. Det har også vært lagt vekt på de

legasjon av myndighet til politidistriktene, og i 1986 ble politiets landsdelsordning etablert. Dette har heller ikke fungert etter forventningene.

Komiteen er derfor enig med departementet i opprettelsen av et politidirektorat og at dette bedre vil ivareta ovennevnte hensyn enn andre alternativer.

Komiteen mener dette vil styrke den politiske styring og kontroll med politietaten.

Komiteen understreker at Politidirektøren vil inneha en svært viktig stilling, og at funksjonen stiller store krav til personlige egenskaper, resultatorientering og effektivitet. Det er derfor riktig at stillingen besettes på åremål, med muligheter til forlengelse. Også landets politimestre bør ansettes på åremål, med mulighet for forlengelse.

Komiteen er tilfreds med at det høsten 2000 fremlegges en melding om politiets oppgaver, ressurser og den regionale og distriktsvise organiseringen av etaten. Komiteen vil her får anledning til å behandle de spørsmål fra Politidistriksutvalget (NOU 1999:10), Bemanningsutvalget m.v. som ikke tas opp i den foreliggende proposisjonen.

1.2 Politi- og lensmannsetaten

Justisministeren er politiets øverste leder, og har både konstitusjonelt og parlamentarisk ansvar for politiets virksomhet. Justisministeren har også det overordnede faglige, operative og administrative ansvar for politiet, men mye av den operative utøvelsen og ressursdisponeringen tilligger det enkelte politidistrikt. Dette lokale fordelingsprinsippet legges også til grunn i reformforslaget. I påtalemessige saker er politiet underlagt riksadvokaten og statsadvokatene, og riksadvokaten er direkte underlagt Kongen i statsråd.

I direkte organisatorisk linje under Justisdepartementet er det opprettet sentrale særorganer for bestemte politigjøremaal. Det gjelder Kriminalpolitisen, ØKOKRIM, Politiets overvåkingstjeneste, Utrykningspolitiet, Politiets materieltjeneste, Politiets datatjeneste, Politihøgskolen og Statens innkrevingsentral. To av særorganene; Politiets overvåkingstjeneste og ØKOKRIM har påtalekompetanse.

I proposisjonen pkt. 2.2.3 gis en oversikt over ressursutvikling og utviklingstiltak i politi- og lensmannsetaten det siste tiåret. Det gis i proposisjonen videre en oversikt over de viktigste forvaltningsenheter og institusjoner som politiet samarbeider med; Sysselmannen, Grensekommisæreren, Generaladvokaten, Kystvakten, Utlendingsdirektoratet og ulike kontrollmyndigheter. Det redegjøres videre for politiets arbeid innen beredskap og redning.

I proposisjonen gis dessuten en oversikt over organisering av den sentrale politiledelse i Sverige, Danmark og Finland. Det fremgår bl.a. at både Danmark og Sverige har sentrale forvaltningsmyndigheter for politiet organisert utenfor Justisdepartementet, hhv. Rikspolisjefembetet og Rikspolisstyrelsen. I

Finland er ansvaret for politiet delt mellom to departementer, og det er opprettet 5 regionale forvaltningsenheter.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at så vel Danmark som Sverige allerede har opprettet sentrale forvaltningsmyndigheter for politiet utenfor Justisdepartementet, og er enig i at Norge foretar den nødvendige deling av politifaglige og politiske oppgaver knyttet til politiet.

1.3 Tidligere behandling av politiets sentrale ledelse

I proposisjonen kap. 3 gis et historisk tilbakeblikk på behandlingen av spørsmålet om organisasjonsendringer i den sentrale ledelse for politiet. Organiseringen av politiets sentrale ledelse har vært utredet en rekke ganger siden mellomkrigsårene. Under den politiske behandlingen av forslagene har spørsmålet om den demokratiske kontrollen med politiet vært viktig.

Forslagene om et politidirektorat har tidligere ikke oppnådd tilstrekkelig politisk tilslutning.

1.4 En ny sentral politiledelse: Vurderinger

1.4.1 Departement og direktorat – oppgaver og ansvar

Gjennom hele etterkrigstiden har det vært en klar tendens til at tekniske og rutinepregede forvaltningsoppgaver og den løpende, daglige ledelse av store etater har blitt ført ut av departementene og over til andre, gjerne nyopprettede sentraladministrative organer. Justisdepartementet har til nå ikke vært tilstrekkelig med i den nevnte utviklingen.

For Politidirektoratet vil de saker som hører under riksadvokaten være unntatt fra statsrådets instruksjons- og avgjørelseskompetanse, idet bare Kongen i statsråd kan gi bindende pålegg om utføringen av riksadvokatens verv.

Komiteens merknader

Komiteen viser til en trend innenfor flere departementer med å skille tekniske og rutinepregede forvaltningsoppgaver ut i egne sentraladministrative organer. Komiteen er tilfreds med at Justisdepartementet nå tar sikte på å gjennomføre en omorganisering som naturlig følger av endrede og mer omfattende oppgaver, samt ønske om bedre politisk styring gjennom overordnede retningslinjer og evaluering av resultatoppnåelse.

1.4.2 Behovet for organisatoriske endringer

To viktige utviklingstrekk har vært av stor betydning for utformingen av reformforslaget: Kriminalitetsutviklingen, herunder behovet for internasjonalt politisamarbeid, og endrede samarbeidsrelasjoner

mellom den sentrale politiledelsen, særorganene og politidistriktene.

De problemene samfunnet står overfor når det gjelder organisert kriminalitet, krever en koordinert innsats av politiet, og et nært samarbeid nasjonalt og internasjonalt. Den norske modellen med politiets sentralledelse integrert i Justisdepartementet, har vist seg å være stadig mer uhensiktsmessig i denne sammenheng.

Politidirektoratet er tiltenkt en sentral rolle når det gjelder utviklingen av internasjonalt politisamarbeid. Politisamarbeidsavtalen mellom de nordiske lands politiledelser, som omfatter etterforskning, straffeprosessuelle prosedyrer og fullbyrdelse, legger opp til et effektivt og desentralisert samarbeid. Østersjøregionen er også et prioritert samarbeidsområde for de nordiske land. Det er videre inngått en avtale med Russland om å samarbeide om bekjempelsen av visse typer forbrytelser. Politisamarbeid skjer også i forbindelse med internasjonale straffedomstoler, i FN's regi, samarbeid med FBI, gjennom Interpol, Schengen og Europol.

I de siste årene har Justisdepartementet i samarbeid med politidistriktene og særorganene arbeidet for å forbedre etatsstyringen. Departementets egen erfaring er imidlertid at styringsdialogen er vanskelig å få til, ikke minst på grunn av den strukturen og den oppgaveportefølje som Politiavdelingen har. Resultatet blir lang saksbehandlingstid, utålmodighet og andre generelle problemer knyttet til samhandling.

Komiteens merknader

Komiteen understreker at så vel internasjonal kriminalitetsutvikling som behovet for bedre og tettere samarbeid mellom ulike organer i politiet taler for opprettelsen av et politidirektorat.

Politidirektoratet må gis en sentral rolle knyttet til utviklingen av internasjonalt politisamarbeid, og komiteen viser til sine merknader i Innst. O. nr. 3 (1999-2000) og i Budsjett-innst. S. nr. 4 (1999-2000) om behovet for å la ett organ koordinere samarbeidet med Europol, Schengen og Interpol. Komiteen støtter på denne bakgrunn departementets forslag om at så vel Kripos, som Økokrim og Oslo politidistrikt i politifaglige og administrative spørsmål skal sortere inn under Politidirektoratet. Komiteen er for øvrig enig i at POT fortsatt skal rapportere direkte til Justisdepartementet.

Komiteen er enig i at styringen med politietaten må utvikles til i mindre grad å være regelstyring og i større grad konsentreres om lokalt ansvar for resultater, rapportering og måloppnåelse. Dette krever en helt annen koordineringsinnsats fra sentral politimyndighet, med krav om samarbeid og rask tilbakemelding, enn det dagens politiavdeling har vært i stand til å yte.

1.4.3 Hovedkonklusjoner

Den nye sentrale politiledelsen skal bygge videre på prinsippet om en desentralisert politi- og lensmannsetat. Statsråden skal styre Politidirektoratet gjennom rammestyring, og departementet skal vektlegge sterkere rollen som faglig sekretariat for den politiske ledelsen.

Politidirektoratet skal være Justisdepartementets sentrale, strategiske og utøvende ledelsesorgan og støttespiller når det gjelder iverksetting og koordinering av kriminalpolitiske tiltak. Direktoratet skal være et forvaltningsorgan med myndighetsutøvende funksjoner. Politidirektoratet skal støtte politidistriktene og særorganenes virksomhet, bl.a. gjennom bistand til analyse, metode- og kompetanseutvikling og operativ planlegging. Politidirektoratet skal dessuten virke som en katalysator for politisamarbeid på nasjonalt og internasjonalt plan.

Direktoratet skal organiseres uten påtalemyndighet, men med politimyndighet tillagt direktoratets direktør, og eventuelt andre etter departementets beslutning. Politiets særorganer (med unntak av POT) og politidistriktene skal i politifaglige og administrative spørsmål rapportere til Politidirektoratet. POT skal fortsatt rapportere politifaglig og administrativt til Justisdepartementet.

Komiteens merknader

Komiteen legger vekt på at forslaget til ny sentral organisering av politi- og lensmannsetaten bygger på prinsippet om at norsk politi skal være en desentralisert etat under betryggende demokratisk og politisk styring og kontroll.

Komiteen viser til at Politidirektoratet skal være et forvaltningsorgan direkte underlagt Justisdepartementet, og at departementet fortsatt skal være den øverste politiledelse. Statsråden beholder det fulle konstitusjonelle og parlamentariske ansvar, slik som i dag, og vil ha instruksjonsmyndighet og adgang til omgjøring av vedtak i enkeltsaker.

Komiteen er enig i at det legges inn de nødvendige forutsetninger for at den myndighet som delegeres direktoratet kan etterprøves av departementet.

Komiteen merker seg for øvrig at Regjeringen beholder dagens ansettelsesmyndighet for politietatens ledere.

Komiteen er enig i at prinsippet om en desentralisert politi- og lensmannsetat legges til grunn, at statsråden skal styre Politidirektoratet gjennom rammestyring og at departementets politiavdeling skal ivareta rollen som faglig sekretariat for politisk ledelse og den overordnede styring og kontroll av etaten.

Komiteen viser til at Politidirektoratets muligheter til å fungere som et strategisk og utøvende ledelsesorgan, som raskt skal iverksette og koordinere kriminalpolitiske tiltak, avhenger av at det utvikles en dynamisk organisasjonskultur som atskiller seg fra de

politiske avveiningsprosesser som har funnet sted og fortsatt skal finne sted i departementet. Dette stiller også strenge krav til utvelgelsen av de personene som skal inneha stillinger i det nye politidirektoratet. Det er viktig å sikre at det rekrutteres kompetente mennesker fra ulike miljøer, og at det nye direktoratet ikke bare viderefører dagens politiavdeling under nytt navn.

Komiteen ser behovet for en rask gjennomføring av arbeidet med å opprette politidirektoratet.

1.4.4 Høringsinstansenes synspunkter

I proposisjonen gjengis de sentrale deler av høringsuttalelsene for såvidt angår spørsmålet om etableringen av Politidirektoratet.

Riksadvokaten mener det er betydelige mangler i Politidistriktutvalgets utredning, men vil likevel ikke gå imot at det opprettes et politidirektorat. Det forutsettes bl.a. at det tosporede system, med skille mellom påtalefunksjon og andre funksjoner, skal opprettholdes som i dag, og at direktoratet ikke skal ha påtalemyndighet.

Med visse forbehold slutter også et flertall av statsadvokatene seg til forslaget om et politidirektorat uten påtalemyndighet. Etterforskningsvirksomheten skal fortsatt styres av en uavhengig påtalemyndighet. To statsadvokater mener den beste løsningen ville være å opprette en regional politiledelse underlagt Justisdepartementet.

Samtlige av politiets særorganer støtter forslaget om å opprette et politidirektorat.

Langt de fleste politimestrene støtter utvalgets forslag, men det understrekes at politidistriktene fortsatt må ha ansvar for den primære oppgaveløsning og feltarbeid. Det er delte meninger blant politimestrene om direktoratet bør ha ansvar for operativ styring av politiets samlede ressurser.

Også fagorganisasjonene innen politi- og lensmannsetaten støtter forslaget om et politidirektorat, men disse etterlyser en nærmere vurdering av hvorvidt et direktorat vil gi en bedre løsning på dagens situasjon.

Et flertall av fylkesmennene som har uttalt seg, støtter også forslaget.

Justisdepartementet ønsker å vente med å fastsette organisasjonsstrukturen i det nye politidirektoratet til den nye direktoratsledelsen er utpekt og kan delta i dette arbeidet. Politidistriktutvalget og en del av høringsinstansene foreslår at Norge følger de andre nordiske land med tilsvarende ordninger, og at sjefen for Politidirektoratet får tittelen rikspolitisjef. Departementet støtter ikke dette forslaget, og foreslår at Politidirektoratet ledes av en direktør. Departementet støtter imidlertid Politidistriktutvalgets forslag om å gi direktøren politimyndighet, men ikke påtalemyndighet.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at det er massiv støtte til opprettelsen av et politidirektorat, og at så vel organisasjonene som politimestrene og Riksadvokaten støtter forslaget.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, støtter departementet i at lederen av Politidirektoratet bør benevnes direktør. Dette er i tråd med stillingsbenevnelsen for ledere av andre statlige direktorater, og flertallet kan ikke se at betegnelsen direktør skulle skape misforståelser i forhold til andre land.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg at så vel Politidistriktutvalget med sine representanter fra politimesterne, Politiets Fellesforbund og lensmennene, som en del andre høringsinstanser, mener sjefen for Politidirektoratet (POD) bør få tittelen rikspolitisjef. Disse medlemmer ser fordelene med å bruke samme benevnelse som andre land, herunder Sverige. Disse medlemmer forstår den historiske begrunnelse for å konstruere den nye tittelen politidirektør, og mener innholdet i stillingen er viktigere enn navnet.

Disse medlemmer tar departementets valg av stillingsbenevnelse til etterretning.

1.4.5 Den sentrale politiledelsen og påtalemyndigheten

Politiet står under kontroll og ledelse av overordnet påtalemyndighet for såvidt gjelder etterforskning og annen behandling av straffesaker, men er undergitt Justisdepartementets kontroll og ledelse i andre spørsmål. Det eksisterer således to kommando- eller rapporteringslinjer som først forenes hos Kongen i statsråd. Det er et grunnprinsipp for organiseringen av påtalemyndigheten, at den i behandlingen av enkeltsaker skal være uavhengig Justisdepartementet.

Det følger av dagens påtalesystem at Politidirektoratet vanskelig kan tillegges påtalemessige oppgaver. Innenfor ett saksfelt, den alvorlige økonomiske kriminalitet og miljøkriminalitet, er i dag statsadvokatnivået inkorporert i ØKOKRIM. Ikke på noe saksfelt er imidlertid en del av politiet gitt overordnet påtaleansvar for andre deler av politiet. Å legge påtalemyndighet til Politidirektoratet i denne situasjonen vil snarere forsterke uklare ansvarsforhold enn å klargjøre dem. De fleste påtalemessige avgjørelser bør dessuten treffes lokalt. Den høyere påtalemyndighets administrative tilknytning bør fortsatt være til Justisdepartementet.

Komiteens merknader

Komiteen deler Riksadvokatens og proposisjonens syn på at det tosporede system, med skille mel-

lom påtalefunksjon og andre funksjoner, opprettholdes som i dag slik at POD ikke gis påtalemyndighet. Dette sikrer at etterforskningsvirksomheten fortsatt styres av en uavhengig påtalemyndighet.

1.4.6 Den sentrale politiledelsen og særorganene

Departementet ønsker at flest mulig av politiets særorganer skal rapportere til Politidirektoratet i politifaglige og administrative spørsmål, da dette vil gi den beste ressursutnyttelsen i etaten.

Den sentrale politiledelsen og Kriminalpolitisen (Kripos)

Politidistriksutvalget foreslår at Kripos skal rapportere til Politidirektoratet.

Riksadvokaten er enig i at Kripos bør underlegges Politidirektoratet, eventuelt kan Kripos' funksjoner legges inn i direktoratet, for eksempel som en egen avdeling. Den strategiske etterretning som nå drives ved Kripos, bør under enhver omstendighet overføres til direktoratet. Kripos mener de må forbli et sentralt politiorgan utenfor direktoratet, og organiseres på samme måte som ØKOKRIM, med påtalemyndighet.

Etter departementets syn bør Kripos rapportere faglig og administrativt til Politidirektoratet.

Den sentrale politiledelse og ØKOKRIM

Politidistriksutvalget foreslår at sjefen for ØKOKRIM skal rapportere til rikspolisjefen med unntak for påtalemessige spørsmål. Det foreslås ingen endringer i ØKOKRIMS ansvarsområde.

Etter riksadvokatens og statsadvokatens oppfatning bør ikke ØKOKRIM legges inn under Politidirektoratet. Faglig sett er virksomheten i det alt vesentlige riksadvokatens ansvar. Også ØKOKRIM selv fremholder at enheten bør organiseres under Justisdepartementet, eventuelt under riksadvokaten.

Departementet mener det vil være uheldig om en så viktig enhet som ØKOKRIM skal gis en annen administrativ tilknytning til den sentrale politiledelsen enn de øvrige særorganene. ØKOKRIM bør derfor i politifaglige og administrative spørsmål rapportere til Politidirektoratet, mens det i påtalespørsmål rapporterer - som nå, til riksadvokaten.

Den sentrale politiledelsen og Politiets overvåkingstjeneste (POT)

For POT gjelder egne rapporteringsrutiner til den politiske ledelsen. Sjefen for overvåkingstjenesten skal etter regelverk og instruks rapportere til justisministeren i fastsatte saker. Utvalget foreslår ingen endringer her, men forutsetter at POT i administrative spørsmål rapporterer til sjefen for Politidirektoratet.

Riksadvokaten har forståelse for at POT, som i dag, bør rapportere direkte til Justisdepartementet. Statsadvokatene viser til at forslaget medfører at POT

får hele tre kanaler å rapportere gjennom: riksadvokat, rikspolisjef og departementet. Flertallet mener derfor at POT ikke bør legges under direktoratet. Overvåkingstjenestens syn er at «POT skiller seg fra de øvrige særorganer» og at tjenesten ikke bør underlegges et politidirektorat.

Departementet mener at ved å legge POT administrativt under Politidirektoratet uten å endre de øvrige rapporteringslinjene, kan man få et uryddig system. Det har vært bred politisk enighet om behovet for en nær politisk oppfølging av POT. Ut fra disse betraktninger mener departementet at POT både politifaglig og administrativt fortsatt bør rapportere til Justisdepartementet. Den påtalemessige rapporteringslinjen til statsadvokaten blir som nå.

Den sentrale politiledelsen og Utrykningspolitiet (UP)

Politidistriksutvalget foreslår at den faste staben i UP på 30 stillingshjemler integreres i Politidirektoratet. De innbeordrede 253 polititjenestemenn/-kvinner fra politidistriktene og 40 fra lensmannskontorene tilbakeføres til distriktene for trafikksikkerhetsarbeid.

Statsadvokatene og ca. halvparten av politimestrene er enig i Politidistriksutvalgets forslag. De politimestrene som går imot at UP legges ned, mener det bør gjøres en grundigere vurdering og gis bedre dokumentasjon for om en eventuell nedleggelse vil gi gevinster. UP støtter ikke Politidistriksutvalgets forslag, men foreslår at det samlokaliseres med direktoratet. Trygg Trafikk går inn for at UP opprettholdes.

Utrykningspolitiet er organisert med en sentralledelse og en distriktsorganisasjon. Ordningen bør etter departementets syn i hovedsak opprettholdes som i dag, men UP bør rapportere politifaglig og administrativt til Politidirektoratet. Spørsmålet om samlokalisering av sentralledelsen for UP og Politidirektoratet vil bli vurdert.

Den sentrale politiledelsen, Politiets materiell-tjeneste og Politiets datatjeneste

Utvalget foreslår at det igangsettes en vurdering av sammenslåing eller minimum samlokalisering mellom Politiets materiell-tjeneste og Politiets datatjeneste, og eventuelt også Politidirektoratet.

Politiets materiell-tjeneste viser til at de for tiden undergår en organisasjonsundersøkelse, og at det derfor er vanskelig å ta stilling til spørsmålet. Politiets datatjeneste går inn for at datatjenesten opprettholdes som egen virksomhet og styringsmessig underlegges Justisdepartementet.

Etter Justisdepartementets syn bør avgjørelsen av spørsmål om samlokalisering av de to organer utstå inntil det er behandlet i stortingsmeldingen om politiets oppgaver, ressurser og organisering. Både Politiets datatjeneste og Politiets materiell-tjeneste forutsettes

ellers å rapportere faglig og administrativt til direktoratet.

Den sentrale politiledelsen og Politihøgskolen

Politidistriksutvalget foreslår ikke konkrete endringer i Politihøgskolens ansvarsområde, men peker på at det vil være behov for et nært samarbeid mellom Politidirektoratet og Politihøgskolen.

Departementet går inn for at nåværende ordning med et styre for Politihøgskolen opprettholdes, selv om høgskolen etter reformen foreslås å rapportere til Politidirektoratet.

Den sentrale politiledelsen og Statens innkrevingsentral (SI)

Utvalget foreslår ikke endringer i SIs oppgaver og ansvar. SI bør etter utvalgets vurdering rapportere til Justisdepartementet.

Statsadvokaten i Troms og Finnmark er enig med utvalget. De få politimestere som kommenterer forslaget, er delt i spørsmålet.

Departementet foreslår at SI inntil videre faglig og administrativt skal rapportere til Politidirektoratet. SI er imidlertid et særorgan med oppgaver og funksjoner som ikke nødvendigvis utpeker Justisdepartementet som overordnet departement. Justisdepartementet vil derfor ta initiativ til en diskusjon om dette særorgans fremtidige tilknytning, blant annet med Finansdepartementet.

Den sentrale politiledelsen og politidistriktene

Utvalget går ikke konkret inn på fordelingen av oppgavene mellom direktoratet og distriktene.

De politimestrene som uttaler seg om oppgavefordeling, går inn for at man må delegere flere oppgaver fra den sentrale politiledelsen til politidistriktene, og støtter Politidistriksutvalgets forslag om å organisere direktoratet i regionale avdelinger, samt spesialavdelinger med ansvar for særorganene og deres virksomhet.

Departementet viser til at politidistriktene i politifaglige og administrative spørsmål skal rapportere til Politidirektoratet. Politidirektoratet skal i utgangspunktet ikke gripe inn i områder som er definert som politimesterens ansvar.

Når det gjelder de landsdekkende bistandsfunksjoner som i dag ivaretas av Oslo politidistrikt innenfor narkotikaetterforskning og terrorberedskap, vil man ikke foreslå endringer under denne fasen av reformarbeidet, men vil ta spørsmålene opp under det videre arbeidet med reformen.

Den sentrale politiledelsen og landsdelsordningen

Landet er inndelt i 5 landsdelspolitidistrikter som hvert ledes av en særskilt utpekt landsdelspolitimester. Landsdelsstabene har administrativt/faglig ansvar

for hundetjeneste, datatjeneste, sambandstjeneste og sjøtjeneste, samt ulike samordningsoppgaver. Landsdelsordningen har etter manges oppfatning ikke funnet etter forventningene. Den forutsatte avlastning for og delegasjon fra departementet og særorgan har uteblitt. Utvalget foreslår at landsdelsordningen nedlegges i sin nåværende form, og at oppgaver og ressurser i første omgang tilføres Politidirektoratet.

Et flertall politimestre støtter Politidistriksutvalgets forslag. Politimestre i Nord-Norge, Midt-Norge og på Vestlandet er imidlertid skeptiske til at landsdelsordningen legges ned. Det vises bl.a. til at det er nødvendig å opprettholde og videreutvikle fagtjenester i regionale ledd. Særorganene har delte meninger om Politidistriksutvalgets forslag.

Departementet viser til at de funksjoner politiets landsdelsordning ble etablert for å ivareta etter etableringen av Politidirektoratet i stor grad vil kunne bli ivaretatt der. Departementet vil ikke tilrå en inndeling av Politidirektoratet i «regionale avdelinger» slik Politidistriksutvalget foreslo, men legger i stedet opp til en funksjonell inndeling. Behovet for regional oppgave- og ansvarstildeling kan ivaretas ved at særskilte politidistrikt utpekes som regionansvarlige for nærmere definerte fellesoppgaver. Politiets landsdelsordning i sin nåværende form vil dermed kunne avvikles.

Komiteens merknader

Komiteen er enig i at Kripo faglig og administrativt bør rapportere til POD, og at dette særlig er viktig knyttet til den strategiske etterretning som Kripo driver. Komiteen støtter også at Økokrim i politifaglige og administrative spørsmål rapporterer til POD, men at Økokrim fortsetter å rapportere til Riksadvokaten i påtalespørsmål som nå.

Komiteen har merket seg at så vel Kripo som Økokrim selv ønsker å fortsette å rapportere til Justisdepartementet fremfor POD, men støtter departementets vurdering av at en slik løsning vil redusere den koordineringsgevinsten som er målsetningen bak opprettelsen av POD.

Komiteen støtter at POT fortsetter å rapportere til Justisdepartementet, så vel for administrative spørsmål som i andre saker.

Komiteen viser til at skillet mellom Politidirektoratet som øverste politifaglige nivå, og politiavdelingen i departementet i større grad som et støtteapparat for den politiske ledelsen, kan innebære utfordringer for POT. Så lenge POT skal rapportere direkte til departementet og ikke til POD, er det viktig at det finnes tilstrekkelig politifaglig kompetanse i departementet til å håndtere dette. Komiteen forutsetter at dette legges til grunn, og at ordningen gis en evaluering i ettertid for å avdekke eventuelle behov for endringer. Komiteen er kjent med at det kan oppstå praktiske problemer knyttet til at POT ikke lenger har egne tjenestemenn ved en rekke politidistrikter, men

skal benytte seg av ordinære tjenestemenn med POD som øverste administrative ledd. Komiteen viser til at dette og andre spørsmål knyttet til POT vil få en bred gjennomgang i inneværende år i så vel den varslede stortingsmeldingen om organisering av politiet m.v. som en egen lovproposisjon om overvåkingstjenesten.

Komiteen har merket seg at spørsmålet om samlokalisering m.v. av Politiets datatjeneste, Politiets materielltjeneste og POD utgår til den varslede stortingsmeldingen.

Komiteen er enig med departementet i at Statens Innkrevingsentral (SI) er et særorgan med oppgaver og funksjoner som ikke nødvendigvis utpeker Justisdepartementet som overordnet departement, og at bl.a. Finansdepartementet kan være en mer naturlig overordnet myndighet.

Komiteen har merket seg at det på det nåværende tidspunkt ikke foreslås endringer i rutineene for de landsdekkende bistandsfunksjoner som i dag ivaretas av Oslo politidistrikt innenfor narkotikaetterretning og terrorberedskap, men at departementet arbeider videre med dette. Oslo politidistrikt rapporterer som alle andre politidistrikter til POD.

Komiteen støtter at landsdelsordningen legges ned i sin nåværende form og at oppgaver og ressurser overføres POD. Dette er i tråd med anbefalingen fra Politidistriksutvalget. Komiteen er enig i at det må unngås å lage for mange forvaltningsledd, og at en ordning hvor regionale oppgave- og ansvarstildelinger skjer ved at særskilte politidistrikt utpekes som regionansvarlig, vil være en mer fleksibel måte å løse koordineringsbehovet på i det enkelte tilfelle.

Komiteen har merket seg at Politidistriksutvalget foreslår at den faste staben til UP integreres i Politidirektoratet, mens de innbeordrede tjenestemennene fra politidistrikt og lensmannskontor tilbakeføres til de samme distriktene for trafikkikkerhetsarbeid. Dette vil gi samme antall personer, men forankre trafikkikkerhetsarbeidet enten lokalt eller i POD.

Komiteen konstaterer at departementet ikke følger opp dette forslaget fra Politidistriksutvalget, men vil vurdere en samlokalisering av POD og sentralledelsen for UP.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, støtter departementets vurdering av at UP i hovedsak bør opprettholdes som en egen enhet innen politiet. Flertallet viser i likhet med departementet til de gode erfaringer som er gjort knyttet til særskilte politimannskaper avsatt for trafikkjtjeneste. Flertallet viser videre til de store trafikkikkerhetsmessige utfordringer som finnes i dag, og mener det i en slik situasjon ikke er uten betydning at vi har et eget trafikkpolit.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at statsadvokatene støtter utvalgets forslag. Disse medlemmer mener det i større grad er behov for å se UP i sammenheng med det øvrige politiarbeid, og ber departementet legge til rette for en sammenslåing slik Politidistriksutvalget har skissert i den varslede stortingsmeldingen om politiets oppgaver og organisering m.v. høsten 2000.

Disse medlemmer peker på at en samordning mellom UP lokalt og de ulike politidistriktene gir mulighet til økt innsats mot trafikkovervåkning der det er særskilt behov for det, samtidig som personell som i dag bare er avsatt til trafikkovervåkning kan benyttes til annet prioritert politiarbeid etter behov. Dette gir mulighet til økt og fleksibel innsats fra politiets side både til trafikkovervåkning og kriminalitetsbekjempelse.

1.4.7 Den sentrale politiledelsen og operativ virksomhet

I en del av høringsuttalelsene reises spørsmålet om Politidirektoratet bør drive operativ virksomhet.

Flertallet av de politimestre som har uttalt seg, mener at Politidirektoratet må ha kompetanse tilsvarende den Justisdepartementet har i dag, men det bør være en høy terskel for når Politidirektoratet kan engasjere seg i og ta kommandoen i rene politioperative gjøremål. Økokrim og Kripos er positive til at Politidirektoratet får operative oppgaver.

Riksadvokaten derimot, fraråder at Politidirektoratet gis operative oppgaver, bl.a. fordi man ved det vil avskjære Politidirektoratet fra å opptre som kontroll- og klageinstans for myndighetsutøvelsen. Det er heller ingen dokumentasjon for at slik operativ og aksjonspreget virksomhet utøves bedre av et sentralt og overordnet organ enn av den lokale politimester. Det er imidlertid behov for en enhet på sentralt nivå som har ansvar for av eget tiltak å iverksette og gjennomføre etterforskning mot alvorlig kriminalitet som er organisert eller som har tilknytning til flere politidistrikter og/eller til utlandet. En slik enhet må ha påtalemyndighet, noe som gjør det nødvendig å plassere enheten utenfor Politidirektoratet. Riksadvokaten skisserer to alternativer; ett knyttet til Kripos og ett knyttet til Oslo politikammer.

Departementet bemerker at bare i helt spesielle situasjoner bør direktøren for Politidirektoratet ha mulighet til å gripe inn i operativ virksomhet. Dette kan f.eks. gjelde i saker av vesentlig, nasjonal betydning. Politidirektoratet bør imidlertid utføre operative støttefunksjoner i forhold til politidistriktene og særorganene.

En nasjonal enhet av den type som riksadvokaten foreslår, reiser en rekke spørsmål, både hva angår organisasjonsform og innplassering i politiets organisasjon- og beslutningsstruktur. Departementet har opp-

nevnt en egen prosjektgruppe som drøfter sentrale organers arbeid i bekjempelsen av organisert og grenseoverskridende kriminalitet.

Komiteens merknader

Komiteen er enig i at operative funksjoner og politimyndighet primært skal ivaretas av politidistriktene eller særorgan.

Komiteen legger vekt på Politidirektoratets funksjon som strategisk koordinator og tilrettelegger av en samlet politiinnsats, bl.a. ved å støtte politidistriktene gjennom å tilføre kompetanse innen planlegging, kriminalitetsanalyse og metode.

Komiteen ser at det kan være behov for en enhet på sentralt nivå som har ansvar for av eget tiltak å iverksette og gjennomføre etterforskning mot alvorlig kriminalitet som er organisert, eller som har tilknytning til flere politidistrikter og/eller til utlandet. Komiteen viser til at departementet har oppnevnt en prosjektgruppe av bl.a. Justisdepartementet, Økokrim, Kripos og Oslo politidistrikt, som tilstreber økt effektivitet og bedre koordinering mellom politiorganer som står sentralt i bekjempelsen av organisert og grenseoverskridende kriminalitet. Komiteen forventer at resultatet av dette arbeidet og departementets anbefaling kommer tilbake til Stortinget senest i tilknytning til stortingsmeldingen om politiets organisering m.v.

Komiteen viser til kapittel 1 i Innstilling fra Justisdepartementets arbeidsgruppe for bekjempelse av grenseoverskridende kriminalitet, oversendt til komiteen 17. januar 2000. Kapitlet redegjør for utvalgets mandat, sammensetning og målsetning, og opplyser at innstillingen ble sendt til høring til landets politidistrikter 5. januar i år med høringsfrist 1. mars 2000. Innstillingens kap. 9 foreslår organisering av ROK (Rådet for samordnet bekjempelse av organisert kriminalitet). Komiteen er positiv til at det er igangsatt og pågår et arbeid på dette området, og forutsetter at dette undergis en bred politisk behandling så snart som mulig etter at høringsrunden er avsluttet.

1.4.8 Den sentrale politiledelsen og politimyndighet

Justisdepartementet har kompetanse til å tildele politimyndighet, men verken Justisdepartementet som sådan eller noen av dens tilsatte, har politimyndighet. Politidistriksutvalget foreslo at «rikspolisjefen» bør ha politimyndighet.

Departementet bemerker at det kun unntaksvis vil være tale om at noen i Politidirektoratet trenger å utøve politimyndighet, men direktøren for Politidirektoratet bør likevel ha politimyndighet i kraft av sin stilling. Det vil fremstå som et uheldig signal, både innad i politiorganisasjonen og utad, om direktøren for Politidirektoratet er uten politimyndighet. Det foreslås videre at departementet gis myndighet til å tildele andre ledere og tilsatte i Politidirektoratet politimyndighet.

1.4.9 Grensekommissæren

I forbindelse med etableringen av Politidirektoratet finner departementet det naturlig å flytte Grensekommissærens administrative tilknytning fra Justisdepartementet til Politidirektoratet.

Komiteens merknader

Komiteen har ingen merknader til at Grensekommissæren flyttes fra Justisdepartementet til POD.

1.5 Politiavdelingen i Justisdepartementet

Politiavdelingen har en fast bemanning på 82,5 årsverk med tillegg av ca. 15-20 innbeordrede og engasjert personell. Det totale saksvolum i avdelingen er betydelig sammenlignet med andre departementer og departementsavdelinger. Når det gjelder den fremtidige størrelsen på Politiavdelingen opererer Justisdepartementet med et foreløpig plantall på ca. 30-35 personer mot ca. 100-120 i Politidirektoratet.

Politiavdelingen har bl.a. ansvaret for å bistå politisk ledelse med å trekke opp de overordnede linjer for politiets organisering og virksomhet. Dette krever at avdelingen setter av ressurser til å bearbeide den kunnskapen man har om kriminalitetsutviklingen. Denne departementsrollen vil bli styrket etter opprettelsen av Politidirektoratet. Dessuten bør koordineringsoppgavene når det gjelder tverrfaglige tiltak ivaretas av Justisdepartementet i samarbeid med andre departementer.

Politiavdelingen gjør mange forvaltningsvedtak i førsteinstans, og er i tillegg klageinstans for mange forvaltningsvedtak. Mange av sakene er enkle, rutinepregede og krever ikke overordnet faglig eller politisk vurdering. Behandlingen av disse sakstyper foreslås delegert til Politidirektoratet.

Justisdepartementet skal etter omleggingen behandle klagesaker der Politidirektoratet er vedtaksmyndighet i førsteinstans. Departementet beholder det overordnede fagansvaret for lovgivningen vedrørende politiet, og forberedelse av saker for Kongen i Statsråd. Politidirektoratet får ansvaret for det alt vesentlige av oppgavene knyttet til etatsstyring, mens de overordnede prinsipper trekkes opp av departementet.

Forhandlinger iht. bestemmelsene i Hovedtariffavtalen i staten forutsettes tillagt Politidirektoratet. Enkelt saker, herunder klager på avgjørelser i personalspørsmål, bør også avgjøres i Politidirektoratet.

Etter politiloven kan departementet bl.a. treffe beslutning mht. samarbeidsordninger mellom politidistrikter. Denne type beslutninger bør fattes av Politidirektoratet. Det foreslås en endring av politiloven som åpner for en fleksibel oppgavefordeling mellom Justisdepartementet og Politidirektoratet.

Komiteens merknader

Komiteen er enig i at enkle og rutinepregede forvaltningsvedtak i førsteinstans legges til POD og at ankesakene behandles i Justisdepartementet. Komiteen støtter også at POD får ansvaret for styring av politietaten, mens departementet trekker opp de overordnede prinsipper og har det overordnede fagansvar for lovgivningen vedrørende politiet. Komiteen har ingen merknader til at forhandlinger iht. Hovedtariffavtalen tillegges POD, og at tilsvarende gjelder enkeltsaker og klagesaker i personalspørsmål. Videre får POD ansvaret for kontinuerlige organisasjonsutviklingsprosesser og beslutninger om samarbeidsordninger mellom politidistrikter.

1.6 Politidirektoratet

Politidirektoratet (POD) skal innenfor sitt ansvarsområde lede utviklingen av politiet. POD skal bl.a. foreta analyser, drive metodeutvikling, kartlegge og evaluere politiets operative virksomhet, og ta initiativ til større regionale og nasjonale aksjoner. PODs operative funksjoner skal som hovedregel kanaliseres gjennom, og ledes av, ett politidistrikt. POD skal videre samordne og koordinere særorganenes virksomhet.

POD tildeles et spesielt ansvar for å legge planer og gjennomføre operasjoner/tiltak innenfor organisert kriminalitet, og skal dessuten samordne og ivareta Norges deltakelse i internasjonalt politisamarbeid.

I Sverige ledes Rikspolisstyrelsen av et styre på 8 personer. Dette må blant annet ses i sammenheng med at den svenske justisministeren ikke er parlamentarisk ansvarlig for rikspolisjefens disposisjoner. Politidistriktutvalget har avvist tanken om at Politidirektoratet skal ledes av et styre. Departementet slutter seg til utvalgets konklusjon bl.a. ut fra et ønske om nær politisk styring og kontroll av direktoratets virksomhet. Departementet finner det videre naturlig at direktøren for Politidirektoratet beskikkes av Kongen på åremål for en periode på 6 år, med mulighet til forlengelse i 3 år.

Politidirektoratets styringsform forutsettes å ligge nær opp til den man har i andre direktorater med distriktsorganisasjoner. Prinsipielle saker av politisk viktighet, forutsettes gjort kjent for departementet før beslutning fattes av direktoratet.

Justisdepartementet bør ha ansvaret for å avklare de økonomiske rammebetingelser både for de totale IT-budsjettene og for store enkeltprosjekter, og skal også følge opp viktige prosjekters framdrift på et overordnet nivå. Politidirektoratet bør få ansvaret for å utarbeide IT-strategi for etaten og å styre IT-utviklingen. Det er foreslått etablert en bestillergruppe med landsdelspolitimestrene, sjefen for Kriminalpolitisen-tralen og riksadvokaten som på vegne av brukerne

skal fremme begrunnede forslag om hvilke IT-tiltak som skal prioriteres. Denne bestillerfunksjonen videreføres.

1.7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Under etableringsfasen er det behov for ca. 8 mill. kroner. Midlene er inkludert i Justisdepartementets budsjettforslag for 2000. Departementet vil komme nærmere tilbake til etableringsutgiftene hva angår selve opprettelsen av direktoratet.

I en overgangsperiode på ett til to år vil det dessuten påløpe kostnader pga. overlappende bemanning. Behovet for stillinger i direktoratet anslås til 100-120 personer. Dette er tenkt dekket ved overføring av stillinger fra Politiavdelingen, ved omdisponeringer i andre deler av politi- og lensmannsetaten og ved nyrekruttering. Etter departementets vurdering vil det i etableringsfasen være et behov for anslagsvis 50-70 nye stillinger. Det vil gi en årlig kostnad eksklusive husleie på ca. 20-30 mill. kroner. Årlige driftsutgifter anslås til om lag 51-61 mill. kroner.

Det foreslås at Politidirektoratet lokaliseres til Oslo.

Komiteens merknader

Komiteen støtter Regjeringens valg av Oslo som lokaliseringssted for direktoratet.

Komiteen vil ikke ta stilling til de konkrete kostnads- og bevilgningsoverslag knyttet til opprettelsen av POD som omtales i proposisjonen, da dette hører inn under den ordinære budsjettbehandling. Komiteen ser at det vil være behov for en stillingsøkning knyttet til opprettelsen av direktoratet, og at dette er nødvendig for å hindre at øverste administrative ledd hos landets politimyndighet blir en flaskehals. Komiteen viser til et økende behov for resultatmåling og raskere avklaring på ulike spørsmål knyttet til driften av politiet i og mellom ulike distrikter, og at dette nødvendigvis vil kreve flere ressurser til nettopp styring, ledelse og resultatmåling. Komiteen forutsetter at bemanningsutvalgets innstilling om flere stillinger til politiet totalt drøftes og inkorporeres i den varslede politimeldingen.

Komiteen merker seg at bemanningen i direktoratet vil dekkes ved stillinger fra politiavdelingen, ved omdisponering av bl.a. administrativt personell i landsdelsordningen og ved nyrekruttering.

Komiteen forutsetter imidlertid at en slik oppbemanning som er skissert ikke tapper politidistrikterne i en allerede hardt presset bemanningssituasjon, men kommer som et tillegg.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at omfanget av nyrekruttering må

vrderes nøye i forhold til oppbinding av ressurser i administrativ virksomhet.

2. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og rår Odels-tinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i politiloven
(den sentrale politiledelsen)

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet gjøres følgende endringer:

§ 15 skal lyde:

§ 15 Politiets sentrale ledelse

Politiets er et rikspoliti som ledes av det departement Kongen bestemmer. *Departementets myndighet etter loven her kan legges til Politidirektoratet. Departementet bestemmer hvilken myndighet og hvilke oppgaver som skal legges til Politidirektoratet.*

Politidirektoratet ledes av direktøren for Politidirektoratet.

§ 19 skal lyde:

§ 19 Tilsetting

Direktøren for Politidirektoratet beskikkes av Kongen på åremål for et tidsrom av inntil 6 år om gangen med mulighet for forlengelse i ytterligere en periode på 3 år.

*Politimestre, visepolitimestre og sjefene for Kriminalpolitisen-
tralen og Utrykningspolitiet utnevnes som embetsmenn.*

Sjefen for Politiets overvåkingstjeneste beskikkes av Kongen på åremål for inntil 6 år om gangen. Den som beskikkes som overvåkingssjef, kan uten oppsigelsesfrist sies opp av Kongen og har i såfall krav på lønn i inntil 6 måneder. Dette lønnskrevet faller bort i den utstrekning vedkommende får utbetalt lønn i annen statsstilling.

Kongen kan bestemme at andre sjefer for politiets sentrale særorganer og politimestre ansettes på åremål. Kongen kan fastsette nærmere bestemmelser om åremålets varighet, fornyelse og opphør.

For andre stillingskategorier i politi- og lensmannsetaten fastsetter departementet tilsettingsmåten.

§ 20 skal lyde:

§ 20 Tildeling av politimyndighet og legitimasjon

Direktøren for Politidirektoratet, embetsmenn og tjenestemenn med politigrader, lensmenn, lensmanns-

fullmektiger og lensmannsbetjenter har politimyndighet i hele riket i kraft av sin stilling. Departementet kan gjøre unntak for bestemte stillinger.

Departementet bestemmer hvilke andre ledere og tilsatte i Politidirektoratet og sjefer for politiets særorganer som har politimyndighet, og gir bestemmelse om tildeling av politimyndighet til studenter ved Politihøgskolen, tjenestemenn i reinpolitiet og personell i politireserven.

Politimyndighet kan unntaksvis gis til andre. Politimyndigheten skal i slike tilfeller i alminnelighet være begrenset i tid eller til nærmere bestemte saker eller funksjoner. Departementet gir nærmere bestemmelse om tildeling og anvendelsen av begrenset politimyndighet. Departementet gir også nærmere bestemmelser om adgang for tilsatte i politiet til å utføre særskilte oppdrag med begrenset politimyndighet.

Den som har politimyndighet, skal under utøvelse av myndigheten ha politilegitimasjon med seg. Begrensninger i politimyndigheten skal fremgå av legitimasjonen. Tjenestemannen plikter, så langt tjenesteforholdene på stedet tillater, å oppgi navn og grad eller stilling når dette forlanges av den som tjenestehandlingen direkte angår. Den som ikke er i politiuniform, skal på forlangende fremvise politilegitimasjon såfremt han ikke er kjent av den som forlanger det.

Kongen kan gi nærmere regler om uniform og politilegitimasjon.

§ 21 skal lyde:

§ 21. Tjenesteområdet for politiets personale

Embetsmenn utnevnes og polititjenestemenn tilsettes i alminnelighet for å gjøre tjeneste i et politidistrikt eller i et av politiets særorganer. De er forpliktet til i det enkelte tilfelle å gjøre tjeneste uten hensyn til distriktsgrenser.

Embets- og tjenestemenn i politi- og lensmannsetaten kan beordres til midlertidig å gjøre tjeneste i annet distrikt, i et av politiets særorganer, i departementet, i Politidirektoratet eller til å tjenestegjøre uten hensyn til distriktsgrenser, samt til å gjennomgå kurs ved Politihøgskolen eller annen utdanning for polititjenesten. På samme måte kan embets- og tjenestemenn i Politidirektoratet beordres til midlertidig tjeneste i et politidistrikt, i et særorgan eller i departementet.

Når det bestemmes i medhold av § 16 at visse politigjøremaal eller en bestemt politiaksjon skal utføres under felles ledelse for flere politidistrikter, kan departementet pålegge embets- og tjenestemenn i politi- og lensmannsetaten å utføre den felles ledelse eller andre oppgaver knyttet til oppdraget.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder ikke for personell uten politimyndighet, hvis ikke bestemmelsene uttrykkelig er gjort gjeldende i ansettelsesvilkårene.

Ny § 24a skal lyde:

§ 24a Politidirektoratets personale

Denne lovs bestemmelser om statsborgerskap, vandel, bierverv og taushetsplikt kommer tilsvarende

til anvendelse på alle embets- og tjenestemenn i Politidirektoratet.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i justiskomiteen, den 20. januar 2000

Kristin Krohn Devold
leder og ordfører

Jan Simonsen
sekretær